
МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351.851

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2-1.22>

М. А. Ажажа

кандидат наук з державного управління, доцент,
заступник завідувача кафедри менеджменту організацій
та управління проектами
Інженерного інституту Запорізького національного університету

ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МОДЕРНІЗАЦІЄЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті розкрито особливості державного управління модернізацією вищої освіти в контексті сталого соціального розвитку України. Висвітлено наукове обговорення проблеми; окреслено важливість освіти як складової частини соціально-економічного розвитку держави. Акцент робиться на необхідності державного управління сталим розвитком України, що забезпечує високу якість життя суспільства та збереження навколишнього середовища на основі відповідної реформи у всіх сферах суспільного життя, зокрема освітнього.

Підкреслюється, що модернізація системи освіти України, наближення її до європейських стандартів передбачає розвиток державно-громадської моделі управління освітою. Реформування нинішньої системи державного управління освітою має відбуватися в комплексі з реформою публічної адміністрації в Україні. У зв'язку з цим повинні суттєво змінитися функції як центральних, так і місцевих органів виконавчої влади. Одним із ключових моментів реформування системи державного управління освітою має стати послідовна деконцентрація функцій міністерства, з передачею на регіональний і місцевий рівні функцій із реалізації політики на відповідній території. Водночас має бути здійснений серйозний перерозподіл повноважень між центральними та місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування на користь останніх.

Підкреслюється, що держава повинна забезпечувати якісну професійну підготовку випускників, конкурентоспроможних на ринку праці, впровадження інноваційних технологій у професійну діяльність і повсякденне життя. В умовах європейської інтеграції України під впливом соціально-економічних перетворень зростають вимоги до якості професійної підготовки майбутніх фахівців. Добре збалансований менеджмент модернізації вищої освіти та ринку освітніх послуг, які він надає, забезпечить міцний, високий рівень особистої та професійної компетентності із сильними, інноваційними знаннями, особистою та професійною компетентністю, потужним людським потенціалом.

Ключові слова: вища освіта, державне управління, інституційна спроможність, модернізація, освітня політика держави, сталий розвиток.

Постановка проблеми. Інституційний розвиток – це процес кількісно-якісних перетворень, що відбуваються у взаємодії з політичними, економічними, правовими, соціальними, громадськими інститутами.

Сучасний етап розвитку української держави характеризується процесами національного будівництва та суспільної трансформації. Існування будь-якої держави ґрунтується на власній системі цінностей [11, с. 6].

Законодавство України про освіту серед основних принципів державної політики

визначає сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти впродовж життя [5].

Забезпечення сталого розвитку визначено головним завданням державної політики на сучасному етапі. Нагальна потреба переходу України на засади сталого розвитку зумовлена економічними, соціально-демографічними й суспільними чинниками і передбачає забезпечення високої якості життя суспільства та збереження навколишнього середовища на основі відповідного реформування в усіх сферах суспільного життя, а також модернізації системи державного управління [26].

Модернізація є системним процесом різних зрушень і перетворень конкретних інституційних сфер суспільства, що забезпечує перехід суспільного устрою від одного стану розвитку до іншого в напрямі його осучаснення й постійного якісного вдосконалення [16]. Це стосується і сфери вищої освіти України. Вищезазначене підкреслює актуальність наукової статті, оскільки інституційна спроможність державного управління модернізацією вищої освіти в контексті сталого суспільного розвитку України ще не достатньо відображена в наукових розвідках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти порушеної у статті проблеми досліджували І. Андрусак (проблеми інституційного забезпечення сталого розвитку України [1]), В. Боголюбов (концептуальні підходи до формування освіти для сталого розвитку) [2], О. Головінов (держава як інститут забезпечення сталого розвитку національної економіки [3]), А. Кобець (роль держави у функціонуванні ринку освітніх послуг [6]), А. Мазак (управління освітою в умовах демократизації суспільних процесів [8]), Т. Оболенська (маркетинг освітніх послуг: вітчизняний і зарубіжний досвід [15]), А. Ромін (державне регулювання системи надання освітніх послуг вищими навчальними закладами України [23]), Л. Сергеева (інституційний аналіз у діяльності професійно-технічних навчальних закладів) [24] та ін.

Проблему модернізації державного управління в контексті європейської інтеграції України вивчали К. Ващенко [11], Ю. Ковбасюк [11], М. Михальченко [10], Н. Обушна [16], Ю. Сурмін [11] та ін. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань висвітлювали О. Пашенко та Л. Яковенко [27] та ін. Концептуальні та стратегічні аспекти реформування системи вищої та післядипломної освіти для сталого розвитку певною мірою окреслили В. Баштовий [21], О. Кацера [21], Н. Рідей [21; 22] та ін.

Мета статті – розкрити особливості державного управління модернізацією вищої освіти в контексті сталого суспільного розвитку України; окреслити значення освіти як складника соціально-економічного розвитку держави.

Виклад основного матеріалу. Головним завданням Національної стратегії розвитку освіти є модернізація і розвиток освіти та науки з метою випереджального неперервного характеру розвитку та можливості гнучкого реагування на всі інноваційні процеси, що відбуваються у світі й Україні [21, с. 5].

Модернізація освіти – це, передусім, системна якісна зміна, що включає багато компонентів: інноваційні процеси трансформації, нові технології в освіті, міжнародну спрямованість вищої освіти й розвиток внутрішнього потенціалу освіти (О. Пінчук [18]).

Одним із головних завдань сучасного етапу модернізації професійної освіти є підготовка майбутніх фахівців до активної діяльності в інформаційному суспільстві (С. Сисоєва [25]), що посилює потребу в оновленні, осучасненні системи підготовки майбутніх фахівців, здатних працювати за нових умов і впроваджувати інноваційні технології у професійній діяльності.

Студенти відіграють важливу роль у становленні сучасної системи вищої освіти на європейському, національному та інституційному рівнях. «Коли відбувається еволюція системи освіти від елітарної до більш демократичної масової вищої школи і переміщення акценту з викладання на засвоєння знань, студенти стають найважливішими дієвими особами

як клієнти, споживачі, учні» [28, с. 36]. У цьому контексті актуалізується значення процесу модернізації, яка «орієнтує суспільство і його структури, сфери на вдосконалювання, просування вперед, на розроблення й реалізацію нових цілей, завдань, пріоритетів, стратегій» [10, с. 19].

Можливості для модернізації вищої освіти, впровадження інновацій, якості й доступності знань, забезпечення мобільності студентів і викладачів та міжнародної співпраці створюються завдяки інтернаціоналізації. Інтернаціоналізація освіти на національному, секторальному та інституційному рівнях розуміється як процес, у якому мета, функції та організація надання освітніх послуг набувають міжнародного виміру [29].

Найзагальніші підходи до модернізації вищої освіти базуються на тому, що розвиток суспільства має здійснюватися через освіту. Як підкреслює Л. Яковенко, модернізація освіти, по суті, є формуванням майбутньої моделі подальшого трансформування суспільства. Під модернізацією вищої освіти розуміють кардинальні зміни відповідно до вимог сучасності, спрямовані не лише на зміст і технології, а й на розвиток особистості, духовних, моральних, творчих засад її розвитку в умовах масових взаємодій індивідів і держави. Об'єктивно кардинальні зміни здійснюються в певних формах, у зв'язку з чим аналіз модернізації на понятійному, абстрактному рівні зумовлюється встановленими цілями, змістом, стратегією, критеріями соціальних змін [27].

Саме освітня сфера виявляється вирішальним інструментом для реалізації модернізаційних тенденцій розвитку суспільства. Вихідним положенням модернізації освіти є ідея глибокої взаємодії освіти й суспільства, коли в освітній системі чітко відбиваються всі процеси змін у державі, що пов'язано з модернізацією самого соціуму.

Головною метою освіти України визнано створення умов для особистісного розвитку молодого покоління, здатного навчатися впродовж життя, створювати й розвивати цінності громадянського суспільства: сприяти консолідації україн-

ської нації, інтеграції України в європейський і світовий простір як конкурентоспроможної та процвітаючої держави [12].

Як зазначено в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. [14], модернізація та розвиток освіти та науки повинні набути випереджального неперервного характеру, гнучко реагувати на всі процеси, які відбуваються у світі й Україні. Акцент в освітньому процесі має робитися на вихованні людини інноваційного типу мислення та культури шляхом створення інформаційного освітнього простору з урахуванням інновацій, запитів особистості, суспільних і державних потреб. Професійна освіта сьогодні має випереджати розвиток суспільства, вимоги держави, очікування соціуму щодо підготовки фахівців нового тисячоліття.

Національною Стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. [19], головною метою якої є необхідність забезпечення доступності якісної, конкурентоспроможної освіти, інноваційності переходу суспільства до сталого розвитку й забезпечення особистісного розвитку кожного громадянина, регламентується впровадження аспектів сталого розвитку в систему освіти України шляхом орієнтації змісту освіти відповідно до цілей сталого розвитку. Як зазначено у Стратегії, реформування системи вищої та післядипломної освіти має відбуватися в напрямку забезпечення «сталих» моделей раціонального споживання і виробництва, що передбачають свідоме самообмеження суспільства у зростанні кількості відносних потреб. Ці завдання пов'язані зі змінами масової свідомості населення, а це неможливо без аксіологічних змін в системі освіти України, реалізації екологічного просвітництва і формування ноосферної свідомості, зокрема шляхом розповсюдження інформації про сталий розвиток, формування відповідального ставлення суспільства до навколишнього середовища та сприяння підвищенню загальної екологічної поінформованості й обізнаності [19].

Насамперед необхідно забезпечити підвищення професійної кваліфікації викладачів, керівництва навчальних закладів і всіх осіб, котрі приймають рішення, щодо проблем переходу суспільства

до сталого розвитку, а також забезпечити розробку навчальних програм і науково-методичного забезпечення для формування компетентностей викладачів і вчителів у галузі сталого розвитку. Головними ініціаторами й виконавцями реформування вищої та післядипломної освіти щодо впровадження системи (хоча б її основних елементів) освіти сталого розвитку мають бути професійно підготовлені керівники педагогічних університетів і факультетів, а мотиватором – Міністерство освіти і науки України [21, с. 11].

Освіта для сталого розвитку – це безперервний процес навчання, направлений на засвоєння систематизованих знань, умінь і навичок, які забезпечують відповідне ставлення до навколишнього природного середовища, формування загальної екологічної культури (Н. Рідей [22]). Основним завданням освіти для сталого розвитку є формування нової системи морально-етичних цінностей для оновлення менталітету сучасної людини та моральності – суспільства сталого розвитку (В. Боголюбов [2]).

Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [20], яка визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети й індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України. Метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя і вихід України на провідні позиції у світі. Стратегія передбачає реалізацію 62 реформ і програм розвитку держави, одна з яких – реформа освіти. Проте серед десяти першочергових реформ реформа освіти не зазначена. Крім того, серед 25 ключових показників стратегічних індикаторів реалізації Стратегії відсутні ті, що стосуються розвитку вищої освіти й оновлення напрямів підготовки науково-педагогічних працівників. Розуміючи те, що освіта – це один з основних важелів цивілізаційного поступу й економічного розвитку держави, Міністерство освіти і науки України розробило проект Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. [7].

Для забезпечення функціонування освіти як основи сталого розвитку країни, виходу її на рівень найрозвиненіших постіндустріальних країн світу необхідно впровадити нові форми організації освітньої діяльності, заснованих на прогнозуванні та швидкому реагуванні на виклики сучасності.

Згідно з проектом Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. [7] реформа освіти передбачає всеосяжну трансформацію освітнього сектору, для якої необхідне виконання низки завдань, а саме:

- освіта має перетворитися на ефективний важіль економіки знань, на інноваційне середовище, у якому учні та студенти отримують навички і вміння самостійно оволодівати знанням протягом життя та застосовувати це знання у практичній діяльності;

- освіта мусить перетворитися на систему, здатну до саморегуляції – відповідно до викликів суспільного розвитку, що постійно змінюються;

- освіта має продукувати індивідів, здатних забезпечити прискорене економічне зростання та культурний розвиток країни, свідомих, суспільно активних громадян, конкурентоспроможних на європейському і світових ринках праці;

- освіта має стати реальною гарантією забезпечення високих соціальних стандартів [7].

Необхідним напрямом реалізації реформ вищої освіти є модернізація системи підготовки та перепідготовки науково-педагогічних й управлінських кадрів в освітньому секторі. У розділі 4 Концепції визначено стратегічні орієнтири підготовки сучасного викладача, здатного забезпечити реалізацію принципу випереджального навчання: розробку в нормативних документах системи внутрішнього й зовнішнього забезпечення якості вимог до наукового та професійного профілю сучасного викладача-дослідника; розробку сукупності принципово нових моделей підвищення професійної кваліфікації викладачів, ґрунтованих на поліваріантних схемах організації та змісту навчання, просування кращих освітніх практик; запровадження протягом 2015–

2020 рр. комплексу заходів, спрямованих на системне заохочення наукової та професійної активності викладачів, їхньої академічної мобільності (міжнародної та внутрішньої), розширення практик творчих відпусток і стажування (зокрема за кордоном), підтримку вітчизняних наукових видань, скеровану на включення їх до провідних наукометричних баз; оволодіння викладачами новітніми інтерактивними, індивідуалізованими, командними та проектними навчальними технологіями спільного вироблення нового знання; побудову академічного середовища з системою формалізованих і неформалізованих цінностей і культури, орієнтованих на якісно інший професійний рівень [7].

Іншим документом, що окреслює стратегічні напрями модернізації вищої освіти, є Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», метою якої визначено впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід на провідні позиції у світі. Вектор розвитку полягає у забезпеченні сталого розвитку держави, проведенні структурних реформ і підвищенні стандартів життя [20].

У центрі концепції сталого розвитку – людина, оскільки вона сама з її потребами є метою суспільної діяльності й основним фактором досягнення цієї мети. Перехід людства до сталого розвитку повинен наблизити людську діяльність до гармонійної взаємодії з природою, формування ноосфери, збагачення знань і національних та індивідуальних духовних цінностей.

Сучасне розуміння держави пов'язане з переходом від «державоцентризму» до «людиноцентризму», запровадження ідеології служіння держави своїм громадянам. Виходячи з цього держава як суспільний інститут покликана прогнозувати та вирішувати суспільні проблеми й, по можливості, запобігати їх виникненню, ефективно служити громадянам, забезпечувати вироблення і реалізацію стратегії суспільного розвитку [11, с. 7].

Сучасний етап розвитку України характеризується потребою в якісних перетвореннях практично у всіх сферах суспільного життя, що зумовило проголошення керівництвом держави курсу на системну модернізацію країни [4, с. 41].

Модернізація освіти як соціального інституту є стратегічною основою розвитку особистості, суспільства та держави, запорукою майбутнього.

Модернізація системи управління освітою має здійснюватися на засадах розвитку моделі державно-громадського управління у сфері освіти, в якій особистість, суспільство та держава стають рівноправними суб'єктами і партнерами. Необхідно створити гнучку, цілеспрямовану, ефективну систему державно-громадського управління освітою, що забезпечуватиме інтенсивний розвиток і якість освіти, спрямованість її на задоволення потреб держави, запитів особистості [8].

Інституційний механізм регулювання модернізації вищої освіти є складним утворенням, яке характеризується набором певних правил поведінки й діяльністю організацій, що реалізують ці правила на практиці.

Інституційне регулювання освіти можна тлумачити як цілеспрямовану діяльність органів публічної влади, яка впливає на розвиток освіти в напрямку вдосконалення всіх компонентів освітньої системи, зв'язків між суб'єктами освітньої діяльності, взаємовідносин між системою освіти України та світовими освітніми системами; системами соціального захисту безпосередніх учасників освітньої діяльності тощо з урахуванням впливу політичних, правових, економічних, соціокультурних інститутів.

Результатом інституційної спроможності в контексті проблеми нашої наукової розвідки доцільно вважати високий ступінь ефективності управління модернізаційними процесами у вищій освіті, покращення якості освітніх послуг, підвищення рівня компетентності випускників ЗВО. Інституційна спроможність управління модернізацією вищої освіти базується на відповідних правових засадах і є здатністю реалізувати всю сукупність загальноприйнятих, законодавчо і традиційно усталених норм і правил щодо реформування освітньої галузі згідно з євростандартами.

Модернізація системи освіти України, наближення її до європейських стандартів передбачає розвиток державно-

громадської моделі управління освітою. Реформування нинішньої системи державного управління освітою має відбуватися в комплексі з реформою публічної адміністрації в Україні. У зв'язку з цим повинні суттєво змінитися функції як центральних, так і місцевих органів виконавчої влади. За цією моделлю Міністерство освіти і науки має зосереджувати свої зусилля на стратегічних питаннях формування та реалізації державної освітньої політики, на функціях планування та стратегічного управління, опрацювання державного регулювання та здійснення моніторингу освітніх процесів. Одним із ключових моментів реформування системи державного управління освітою має стати послідовна децентрація функцій міністерства, з передачею на регіональний і місцевий рівні функцій із реалізації політики на відповідній території. Водночас має бути здійснений серйозний перерозподіл повноважень між центральними та місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування на користь останніх [11, с. 84; 1].

Держава виступає основним інститутом забезпечення сталого розвитку, який повинен: визначати пріоритетні економічні, соціальні й екологічні напрями; займатися розробкою необхідних механізмів забезпечення сталого розвитку; посилювати позиції у сферах розвитку людського капіталу та підвищення якості життя; знаходити можливості залучення приватного сектору до реалізації принципів сталого розвитку шляхом оновлення відносин між суб'єктами господарської діяльності, заснованих на рівноправному партнерстві, й використання механізмів забезпечення гармонізації інтересів суб'єктів господарювання у разі досягнення соціальних, економічних та екологічних орієнтирів сталого розвитку [3, с. 217; 13, с. 48].

Особливе місце серед шляхів реалізації кадрової політики держави посідає підвищення ролі молоді як пріоритетний напрям розвитку кадрового потенціалу держави, від якого багато в чому залежить реформування й оновлення, стабілізація і розвиток українського суспільства [11, с. 33].

Як уже зазначалося, держава відіграє важливу роль на ринку освітніх послуг, формуючи правове поле та фінансуючи галузь освіти. Коло завдань, які стоять перед нею у сфері регулювання освітою, широке, зокрема це оптимізація мережі навчальних закладів, підвищення якості освітніх послуг, створення максимально професійної та незалежної системи ліцензування й акредитації, котра б діяла в інтересах споживачів освітніх послуг, підтримка наукової діяльності тощо. До базових функцій державного регулювання освітньої діяльності, що не можуть виконуватися за допомогою ринкових важелів, можна віднести: формування стратегічних і тактичних цілей та пріоритетів; дотримання соціальних цінностей; створення правових основ функціонування ринку освітніх послуг; гарантування високої якості освітніх послуг [6].

Ринок освітніх послуг нині є багатогалузевим економічним простором, у якому формуються знання, уміння, навички, особистісна та професійна компетентність громадян. Від ефективності освітньої діяльності залежить ступінь забезпечення вимог сучасної економіки.

Економічний зміст поняття «освіта» має більш універсальну характеристику. Світовий досвід показує, що розвинений ринок освітніх послуг, – це запорука не лише виходу країни з кризи, а й фактор, який забезпечить поступальний розвиток, прогрес усіх сфер життя суспільства. Розуміння цього положення дуже важливе для визначення пріоритетів розвитку держави загалом [15].

Головною рушійною силою, здатною забезпечити прогрес суспільства, є творча людина з високим рівнем професійної підготовки, котра має можливість розкрити свої здібності, зарекомендувати себе з найкращого боку й отримати визнання суспільства [23].

Теорія модернізації управління розвитком професійної освіти передбачає запровадження інноваційних технологій управління якістю професійної освіти: розроблення та впровадження державних стандартів для підготовки майбутніх фахівців професій широких кваліфікацій; оновлення та затвердження оптимального

переліку професій із підготовки кваліфікованих робітників (скорочення їхньої кількості на основі інтеграції); оптимізацію мережі ЗВО різних типів, професійних спрямувань і форм власності з урахуванням демографічних прогнозів, регіональної специфіки та потреб ринку праці; розширення їхньої автономії, створення навчально-виробничих комплексів; удосконалення механізму формування державного замовлення на підготовку робітничих кадрів відповідно до реальних потреб економіки, регіональних ринків праці, запитів суспільства; вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців на базі закладів вищої освіти та профільних ЗВО [24].

Управління модернізацією вищої освіти є чинником якості професійної підготовки в ЗВО України у контексті її входження в єдиний європейський освітній простір, на шляху сталого суспільного розвитку та формування міжнародної конкурентоспроможності (рис. 1).

Як зазначають дослідники Д. Карпівич, Г. Усатенко, О. Парашук [17], зміна ролі освіти в сучасному суспільстві визначається декількома концептуальними положеннями:

світовою концепцією сталого розвитку, що ґрунтується на повазі до життя й цілісності людських і природних ресурсів та охоплює боротьбу з бідністю, гендерну рівність, права людини, освіту для всіх, забезпечення здоров'я та безпеки життєдіяльності, міжкультурний діалог;

розширенням міжнародного співробітництва та діяльності міжнародних організацій, яке дозволило упровадити інноваційні освітні технології (дистанційне навчання, неформальне навчання) та посилити роль громадських об'єднань як провайдерів освітніх послуг;

переходом від державної моделі управління освіти до ринкової (компетентнісний і практико-орієнтований підходи в освіті), що впливає на педагогічні цілі та визначається адаптованістю населення до суспільних змін і відповідальним ставленням до життя;

концепцією регіону, що навчається консолідації зусиль різних провайдерів освіти й інших зацікавлених сторін (місцевих органів влади, соціальних установ, працевдавців тощо) для нарощування людського ресурсу в двох напрямках: а) професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації; б) забезпечення функціональної грамотності [17].

З метою уніфікації вимог до розробки нових стандартів вищої освіти на основі компетентнісного підходу визначено три групи компетентностей, які необхідно зазначити в освітніх програмах: інтегральну (для відповідного кваліфікаційного рівня), загальні та спеціальні (фахові, предметні). Зокрема, для магістрів інтегральна компетентність визначається як «здатність розв'язувати складні завдання та проблеми в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення

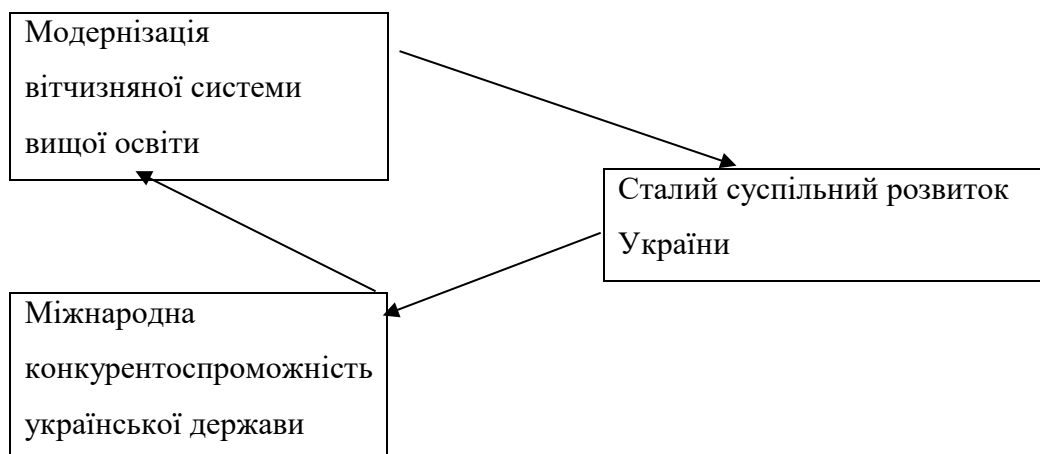

Рис. 1. Функціональний взаємозв'язок між модернізацією вищої освіти, конкурентоспроможністю і сталим розвитком України

інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог» [9].

Висновки і пропозиції. Отже, держава повинна забезпечити якісну професійну підготовку конкурентоспроможних на ринку праці випускників ЗВО, здатних до самовдосконалення, впровадження інноваційних технологій у фахову діяльність і повсякденне життя. В умовах євроінтеграції України під впливом соціально-економічних трансформацій зростають вимоги до якості професійної підготовки майбутніх фахівців. Чітке, виважене управління модернізацією вищої освіти й ринком освітніх послуг, які вона надає, забезпечить надійний, зі сформованими інноваційними знаннями, особистісною та професійною компетентністю високого рівня потужний людський потенціал, від ефективності перетворювальної діяльності якого залежить сталий суспільний розвиток та економічне зростання України як сучасної розвиненої, конкурентоспроможної держави.

Список використаної літератури:

1. Андрусак І.В. Проблеми інституційного забезпечення сталого розвитку України. *Глобальні та національні проблеми економіки* : електронне наукове фахове видання. 2015. Вип. 4. С. 97–101.
2. Боголюбов В.М. Концептуальні підходи до формування освіти для сталого розвитку. *Матеріали III Всеукраїнського з'їзду екологів з міжнародною участю*. Вінниця, 2011. Т. 2. С. 665–667.
3. Головінов О.М. Держава як інститут забезпечення сталого розвитку національної економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 1 (23). С. 211–217.
4. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю.В. Ковбасюк та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 1. 748 с.
5. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.01.2019).
6. Кобець А.С. Роль держави у функціонуванні ринку освітніх послуг. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe._meta_2011_8_4 (дата звернення: 14.01.2019).
7. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: проект. URL: https://docviewer.yandex.ua/view/62226167/?*=3D%3D&lang=uk (дата звернення: 18.01.2019).
8. Мазак А. Управління освітою в умовах демократизації суспільних процесів. *Освіта і управління*. 2004. № 4. С. 49–52.
9. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України від 29 березня 2016 р. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/metodichni-rekomendaciyi.htm> (дата звернення: 18.01.2019).
10. Михальченко М.І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи. Дрогобич : ВФ «Відродження», 2004. 488 с.
11. Модернізація державного управління та європейська інтеграція України : наук. доп. / авт. кол. : Ю.В. Ковбасюк, К.О. Ващенко, Ю.П. Сурмін та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2013. 120 с.
12. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. *Освіта*. 2002. № 26. С. 2–4.
13. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. Б.Є. Патона. Київ, 2012. 72 с.
14. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 23.01.2019).
15. Оболенська Т.Є. Маркетинг освітніх послуг: вітчизняний та зарубіжний досвід. Київ : КНЕУ, 2001. 208 с.
16. Обушна Н.І. Модернізація – сучасний тренд розвитку суспільства. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-3/doc/1/06.pdf> (дата звернення: 20.01.2019).
17. Парашук О. Неформальное образование в Украине. Неформальное образование для региональных демократических трансформаций / под общ. ред. Д. Карпиевича и Г. Усатенко. Киев : Фонд «Европа XXI», 2012. 176 с.
18. Пінчук О.П. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект. *Нові технології навчання* : науково-методичний збірник. Київ, 2007. № 46. С. 55–58.
19. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25 червня

- 2013 р. № 344/2013. URL: <http://vnz.org.ua/dokumenty/spysok/4075-ukaz-prezydenta-ukrayiny-vid-25-chervnja-2013-roku-3442013> (дата звернення: 25.01.2019).
20. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» : Указ Президента України від 12 січня 2015 р. №5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 20.01.2019).
21. Рідей Н.М., Кацера О.К., Баштовий В.І. Концептуальні і стратегічні аспекти реформування системи вищої та післядипломної освіти для сталого розвитку. *Освіта впродовж життя: соціальні запити, сучасні виклики та пріоритети в реалізації* : матеріали конференції. Київ, 22 березня 2018 р. Київ, 2018. 181 с.
22. Рідей Н.М. Управління педагогічною інноватикою: освіта для сталого розвитку. *Актуальні проблеми державного управління*. 2010. № 2. С. 137–145. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/apdu/2010-2/doc/2/09.pdf> (дата звернення: 21.01.2019).
23. Ромін А.В. Державне регулювання системи надання освітніх послуг вищими навчальними закладами України. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 2 (49). С. 172–177.
24. Сергєєва Л.М. Інституційний аналіз у діяльності професійно-технічних навчальних закладів. *Моніторинг якості освіти: теорія та практика* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ : КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2009. С. 174–178 с.
25. Сисоєва С.О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу : монографія. Хмельницький : ХГПА, 2008. 324 с.
26. Скрипченко Н.М. Організаційно-інструментальне забезпечення управління стійким розвитком адміністративних районів : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.04. Дніпропетровськ, 2010. 20 с.
27. Яковенко Л.І., Пащенко О.В. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань. Полтава, 2011. 216 с.
28. Constructing Knowledge Societies: New Challenges for Tertiary Education. The World Bank. Washington DC, 2002. 236 p.
29. OECD. Internationalisation and trade in Higher Education ; Opportunities and Changes. *OECD Publication*. Paris, 2004. 315 p.

Azhazha M. The institutional capacity of state administration of higher education modernization of Ukraine in the context of sustainable social development

The article reveals peculiarities of state management of modernization of higher education in the context of sustainable social development of Ukraine. The scientific discussion of the problem is highlighted; outlined the importance of education as a component of socio-economic development of the state. The emphasis is placed on the need for state administration of sustainable development of Ukraine, which ensures high quality of society's life and preservation of the environment on the basis of appropriate reform in all spheres of public life, in particular educational.

It is emphasized that the modernization of the education system of Ukraine, its approximation to European standards, involves the development of a public-public model of education management. Reforming the current system of public administration education should take place in tandem with the reform of public administration in Ukraine. In this regard, the functions of both central and local executive authorities should be substantially changed. One of the key points in reforming the system of public administration in education should be the consistent deconcentration of the functions of the ministry, with the transfer to the regional and local level of policy implementation functions in the respective territory. At the same time, a serious redistribution of powers between the central and local executive authorities and local self-government bodies should be carried out in favor of the latter.

It is emphasized that the state should provide high-quality training of graduates of self-improvement graduates who are competitive in the labor market, introduction of innovative technologies into professional activity and daily life. In conditions of European integration of Ukraine, under the influence of socio-economic reforms, requirements for the quality of professional training of future specialists are increasing. Well balanced management of the modernization of higher education and the market of educational services that it provides will provide a solid, high level of personal and professional competence with strong, innovative knowledge, personal and professional competence, powerful human potential.

Key words: *higher education, state administration, institutional capacity, modernization, state educational policy, sustainable development.*